

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

НЕОЛОГІЗМИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ

Кваліфікаційна робота

на здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.01 «Українська мова і
література», ОПП «Українська мова і
література та західноєвропейська мова»
Анастасії КУЗЬМЕНКО

Науковий керівник:

к.філол.н., доцент кафедри української
мови та прикладної лінгвістики
Оксана БАС-КОНОНЕНКО

«Допущено до захисту»

Протокол № 11 засідання кафедри
української мови та прикладної лінгвістики
ННІФ від 01.06.2023

Завідувач кафедри _____ **Сергій РІЗНИК**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	5
ПОНЯТТЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ	5
1.1. Поняття «нове слово» у сучасній лінгвістиці	5
1.2. До проблеми дефініції неологізмів («нового слова») у сучасній лінгвістиці	7
1.3. Лінгвістичні та екстралінгвістичні функції неологізмів.....	9
РОЗДІЛ 2	12
ВИКОРИСТАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ.....	12
2.1. Неологізми ХХ-ХХІ століття та їх роль у сучасній мові.....	12
2.2. Особливості сучасних неологізмів у контексті сучасних подій у світі.....	17
2.3. Семантико-стилістична специфіка функціонування неологізмів у текстах інтернет-ресурсів.....	18
РОЗДІЛ 3	21
ВИКОРИСТАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ В УКРАЇНІ	21
3.1. Роль словотвірних неологізмів у сучасних медіатекстах суспільно-політичного спрямування в Україні.....	21
3.2. Особливості українських неологізмів-запозичень з англійської мови.....	26
ВИСНОВКИ.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34

ВСТУП

Актуальність дослідження: Виникнення нового є сутнісною властивістю будь-якої системи, наслідком її розвитку, руху вперед, невід'ємною ознакою та свідченням її життєздатності. Поява нових слів у системі мови будь-якого народу є яскравим прикладом цієї тенденції та підтвердженням двох головних принципів мовної системи – її динамізму та відкритості. Зазначимо, будь-яка мовна система має власну внутрішню структуру і є самостійним об'єктом вивчення у науці (теоретична лінгвістика).

У зв'язку із розширенням суспільних функцій української літературної мови та її активним впровадженням в усі сфери суспільного життя збагачується та оновлюється лексичний фонд мови. Виникає значна кількість неологізмів, які на тлі загальноновживаних слів виділяються своєю свіжістю та новизною. Більшість цих слів є незрозумілими й незвичними для пересічних мовців, тому швидко виходять з ужитку, однак є й такі, що вдало вбудовуються у структуру мови і стають її надбанням.

Теоретична база дослідження: Серед провідних науковців, які досліджували питання неологізмів, можемо виділити таких: О. Стишов, Ж. Колоїз, А. Нелюба, Г. Вокальчук, Д. Мазурик, С. Єрмоленко, Д. Борис, О. Селіванова, О. Ткачук та ін.

Мета дослідження - зібравши й проаналізувавши наявні в сучасних медіатекстах суспільно-політичного спрямування неологізми, з'ясувати причини їх появи, особливості словотворення та семантико-стилістичну специфіку функціонування.

Завдання роботи:

- розкрити зміст поняття «неологізм» у сучасній лінгвістиці;
- описати проблеми дефініції неологізмів у сучасній лінгвістиці;
- дослідити лінгвістичні та екстралінгвістичні функції неологізмів;
- проаналізувати особливості сучасних неологізмів в контексті сучасних подій у світі;

- охарактеризувати семантико-стилістичну специфіку функціонування неологізмів у текстах інтернет-ресурсів;
- дослідити особливості українських неологізмів шляхом запозичення з англійської.

Об'єкт дослідження - неологізми та їх функції в контексті сучасних подій в Україні.

Предмет дослідження - походження, особливості словотворення та семантико-стилістична специфіка функціонування неологізмів у сучасних українських медіатекстах суспільно-політичного спрямування.

Матеріал дослідження - медіатексти сайті susplne.media.

Методи дослідження:

У роботі використано метод аналізу, метод інтерпретації результатів, компонентний аналіз значення слів, за допомогою яких було проведено порівняльний аналіз досліджуваних нами питань, сформовано висновки та інтерпретовано отримані результати дослідження неологізмів у сучасних медіатекстах суспільно-політичного спрямування в Україні.

Структура роботи: дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, семи підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Дипломна робота розміщена на 37 сторінках та налічує 26 посилань на бібліографічні джерела.

РОЗДІЛ 1

ПОНЯТТЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

1.1. Поняття «нове слово» у сучасній лінгвістиці

Термін «нові слова» трактується лінгвістами по-різному. «Нові слова» - це терміни, слова або фрази, які нещодавно з'явилися і ще офіційно не прийняті до основного словника мови. До новоутворень деякі вчені відносять

1) лексичні інновації в мові, що становлять номінативно обов'язкові позначення реалій і понять;

2) лексичні інновації у мові (оказіоналізми), що є факультативними позначеннями реалій і понять дійсності» [11, с. 54].

При віднесенні слова до неологізмів дослідники враховують хронологічний, локальний, психолінгвістичний критерії, а також соціальну значущість реалій, що позначаються словом, і лексикографічну фіксацію або нефіксацію слова. Хронологічний критерій вказує на існування неологізмів у певний період мови та суспільства.

В енциклопедії «Українська мова» В. Русанівського та О. Тараненка під неологізмами розуміються «слова, а також їх окремі значення, вислови, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку (загальномовні неологізми) або були вжиті тільки в певному акті мовлення, тексті чи мові конкретного автора (стилістичні, або індивідуально авторські). Неологізми служать, з одного боку, для номінації нових чи ще не названих понять, реалій, а з другого, для заміни попередніх найменувань новими, зумовленої різними чинниками: тенденціями до мовної економії, уніфікації номінативних моделей, виразнішого, точнішого найменування, експресивно-стилістичного оновлення, з причин соціально-політичного, пуристичного, евфемістичного характеру». [25 ст 408]

Дати визначення терміну «Неологізм» намагалися вітчизняні та іноземні мовознавці. Так, наприклад, О. Селіванова розглядає «неологізм» як слово чи

сполуку, які використовуються в певний період часу для позначення нового або вже наявного поняття, які носії сприймають як лексичні новоутворення [19 с.95].

К.Заболотний подає наступне визначення «неологізму»: нове слово або стійке поєднання слів, що відповідає вимогам спілкування, нове за формою і за значенням (або за формою, або за значенням), утворене за законами творення слів у мові або ж запозичене з іншої мови, яке сприймається носіями як нове протягом певного періоду часу. Дослідник наголошує на абсолютній новизні лексичної одиниці [5, с.223].

Психолінгвістичний критерій (відчуття носіями мови новизни слова) – ознака нестандартності слів. Неологізм сприймається як мовна одиниця, яка не зустрічається раніше у індивідуальному досвіді носія мови. Ступінь важливості характеристики соціальних явищ та процесів визначають їхню соціальну значущість. У цьому випадку неологізм – це слово, що означає нове явище чи поняття.

Отже, під неологізмами ми розуміємо слова, які ще не встигли ввійти до активного вжитку (або вже не ввійдуть, бо після виникнення, майже одразу зникли). Неологізми використовують для позначення нових понять, реалій, або заміни попередніх найменувань іншими.

Від неологізмів слід відрізняти okazіоналізми. У науковій літературі на сьогодні використовуються різні терміни для цих лексичних одиниць: okazіональне слово (Н. Фельдман), одноразовий неологізм (Е. Різель), авторський неологізм (Р. Кисельова), поетичний неологізм (І. Загрузна), авторський новотвір (В. Ви-ноградова), художній неологізм (А. Бровко), мовленнєвий новотвір (Г. Клименко), індивідуальний новотвір (В. Хохлачова), індивідуально-авторський новотвір (Ю. Стехін), слово-метеор (М. Степанова), слово-саморобка (Н. Фельдман), слово-беззаконник (О. Земська), слово-експромт (К. Чуковський), егологізм (І. Аржанов), індивідуалізм (Р. Намітокова) тощо..

Okazіоналізм - незвичне, здебільшого експресивно забарвлене слово,

утворене з порушенням законів словотворення чи мовної норми й існує лише в певному контексті, в якому воно виникло. Оказіоналізми зіставляються зі словами узуальними, від неологізмів відрізняються тим, що зберігають свою новизну незалежно від реального часу їх утворення [18 с. 451-452].

Оказіональне слово - слово, утворення якого супроводжується порушенням формально-семантичних закономірностей поєднання морфем, внаслідок чого виникає одиниця, яка залишається фактом мовлення і протиставляється узуальним словам як фактові мови [2, с. 110].

Оказіоналізми допомагають авторові точно та експресивно передати думку, відтворити емоційний стан.

До оказіоналізмів у вузькому значенні можна зарахувати лексеми пан-сам-склепав, бронелосини, тамбакс, дзюдоярка тощо, які демонструють невичерпні можливості українського словотвору кінця ХХ ст. Широке розуміння терміна «оказіоналізм» пропонує й С. Єрмоленко: «Оказіоналізми, тобто створені для певного контексту або ситуації нові слова, не потрапляють до словників. Їх іноді називають морфологічними або потенційними словами» [7, с. 11].

Л.В. Альошина важливим критерієм індивідуальних новоутворень вважає "відчуття незвичайності, новизни, що виникає при сприйнятті слова у реципієнта, контекстуальну обумовленість, відсутність у словниках". До додаткових критеріїв Л.В. Альошина справедливо відносить виділення індивідуальних новоутворень лапками, курсивом чи розбивкою, оскільки так само може виділятися і узуальне слово [1, с. 55-57].

Поділяючи думку науковців під індивідуальними утвореннями (оказіоналізмами) ми розуміємо незвичайні експресивні лексичні одиниці, що характеризуються приналежністю до мовлення, функціональною одноразовістю, індивідуальною приналежністю [11, с. 40-41].

1.2. До проблеми дефініції неологізмів («нового слова») у сучасній лінгвістиці

Процес оновлення лексики відбувається постійно, проте в деякі періоди часу він найбільш інтенсивний. Завдяки інтернету в наш час відбувається надто стрімкий культурний обмін та розвиток мови.

Неологізми відображають розвиток суспільства. Вони є вираженням духу часу. Створення неологізмів в тій чи іншій галузі людської діяльності свідчить про активний розвиток відповідної галузі або про розвиток подій, що пов'язані з суспільною діяльністю.

Однак важливо підкреслити, що жодна жива мовна система не існує поза її носіями, поза людиною. Поява нових слів зумовлена діяльністю людини, внаслідок якої з'являються нові реалії, що потребують найменування; міжкультурна комунікація, внаслідок якої відбувається запозичення іншомовних слів та їх поступове присвоєння рідною мовою; а також щоденною активністю, результатом якої часто стають okazionalizmi.

Мовна діяльність окремо взятої людини ґрунтується на нормах і принципах тієї мовної системи, до якої вона належить, проте вона є індивідуальною для кожної людини та ґрунтується на її особистому досвіді. Зауважу, що вивчення особливостей мовної діяльності людини здійснюється в рамках психолінгвістичної науки [9, с. 72].

Таким чином, новизна є індивідуально суб'єктивним критерієм оцінки нового слова, що проявляється на рівні особистісного сприйняття та у «відчутті новизни». Відчуття як таке є продуктом психічної діяльності людини і не може існувати поза ним. Відчуття завжди індивідуальні та суто особистісні, тому відчуття новизни існує лише у свідомості окремо взятого носія мови. На рівні соціуму чи колективу можна говорити про тенденцію засвоєння та використання лексем, що у визначенні науковця Н.М. Шанського згадано як «відтінок свіжості та незвичайності» [8, с. 58-59].

Відчуття новизни властиве кожному новому слову індивідуального лексикону людини, оскільки пов'язані з сприйняттям слова конкретним носієм мови, і має психолінгвістичний характер. З такого погляду неологізми в їхньому традиційному розумінні, засвоєні індивідом у його мовній свідомості, подібного

відчуття новизни можуть не породжувати, тобто для цього носія мови новим словом не є (наприклад, слова селфі, смартфон, гуглити для сучасної молоді). Проте з лінгвістичної погляду подібні лексеми формально продовжують залишатися неологізмом, тобто новим словом цієї мовної системи [9, с. 73-74].

1.3. Лінгвістичні та екстралінгвістичні функції неологізмів

Неологізми виникають із потреб суспільства у найменуванні нових речей та явищ. Виходячи з цього факту, традиційно основною функцією неологізмів лінгвісти вважали номінативну функцію. Незважаючи на те, що вказана функція є первинною, аналіз літератури та практичного матеріалу свідчить про те, що в мовній діяльності неологізм може виконувати й низку інших функцій: експресивну, оцінну, стилістичну, когерентну, прагматичну та інші [14, с. 97-98].

Екстралінгвістична функція неологізмів полягає у відображенні стану суспільства та суспільної свідомості, соціальних потреб, появи нових реалій у конкретно взятий відрізок часу. Виникнення неологізмів з цією функцією пов'язане з появою вузькоспеціальних термінів, що відображають зміни у технологічному, науковому, економічному стані суспільства.

Функціональні можливості неологізмів розкриваються саме у мові, оскільки вона є головним дзеркалом усіх мовних процесів та змін. Войтович В.Р. виділяє особливу типологію функцій неологізмів, яку складають такі функції: номінативна, стилістична, комунікативна, прагматична, нормотворча, синтаксична, темпоральна.

1. Номінативна функція є головною та загальною для всіх неологізмів, оскільки вона полягає в номінації нових слів, вона співвідносить значення з реальною річчю, явищем.

Номінативна функція є головною функцією неологізмів, оскільки може спричинити зміни лексичного складу шляхом його розширення, звуження, або зміни мовної норми [13, с. 54].

2. Стилiстична функцiя вiдбиває використання неологiзмiв у рiзних функцiональних стилях промови. Якщо в науковiй, технiчнiй, дiловiй лiтературi неологiзми виконують здебiльшого номiнатиvну функцiю, то у творах художньої лiтератури та усного, непередготовленого мовлення найпомiтнiше виявлятиметься саме стилiстична функцiя, яка вiдображатиме експресивнiсть, емотивнiсть та оцiнку автора. Прояв стилiстичної функцiї пов'язаний переважно з iндивiдуальними, авторськими новоутвореннями [14, с. 100].

3. В основi комунiкативної функцiї неологiзмiв лежить соцiальне значення мови як колективного надбання, знакової системи, що об'єднує людей у спiльноти, групи. В рамках комунiкативної функцiї неологiзми характеризуються також i функцiєю, що роз'єднує, яка полягає в диференцiацiї нового i старого в мовi. Особливiстю функцiї також є те, що завдяки фону з рекурентних слiв ми можемо вiдрiзняти неологiзми i видiляти їх у мовi.

Комунiкативна функцiя неологiзмiв найкраще реалiзується у вживаннi нових епiтетiв, дiєслiв, якi забезпечують образну комунiкацiю.

4. Прагматична функцiя перебуває пiд впливом умов, у яких протiкає бiльшiсть сучасної комунiкацiї – вiртуальнiсть, головною особливiстю якої є анонiмнiсть, загальнодоступнiсть, негайна реакцiя у вiдповiдь. Провiдну роль у рамках прагматики грає вплив на адресата. Новизна iнформацiї та її регулятивнi властивостi забезпечують повне прийняття абсолютної влади ЗМi у свiтi. Регуляцiя, тобто вплив здiйснюється за рахунок використання експресивностi, емотивностi неологiзмiв. Прагматика також вивчає ставлення iндивiда до мовних знакiв, тому прагматична функцiя неологiзмiв також розкривається в iндивiдуально-авторськiй мовнiй грi при словотвореннi [13, с. 56].

Прагматична функцiя неологiзмiв пов'язана з комунiкативною та когнiтивною функцiями. Завдяки яскраво вираженому функцiонально-стилiстичному аспекту неологiзмiв прагматична функцiя бiльшою мiрою вiдображається при використаннi неологiзмiв у публiцистичних текстах та мовi ЗМi для привернення уваги до iнформацiї.

5. Нормоутвірна функція полягає у невпорядкованій та стихійній зміні норм та мовних стандартів. Нові мовні норми виникають на основі вже існуючих норм, а завдяки повсюдному використанню неологізмів у публіцистичних текстах та мові ЗМІ, нові норми набувають масового поширення і нерідко закріплюються у мові. Незважаючи на те, що виділення норми – це завжди скрутний процес, стійкість та частотність деяких нових слів може бути початковою точкою для вирішення цього завдання [14, с. 101].

6. Синтаксична функція в сучасних публіцистичних текстах допомагає темпо-ритмічній, структурно-складовій організації мови, служить побудові композиційно-мовленнєвих форм дискурсу. Прикладом може бути експресивна синтаксична рима в заголовках.

7. Темпоральна (когерентна) функція неологізмів пов'язана з узуальним значенням в умовах певної історичної формації. Нині ця функція характеризується існуванням таких неологізмів, як *to twitter*, *follower*, *liking*, *posting*, тобто нових слів, що з віртуальним спілкуванням, відповідних типу епохи. Тобто, темпоральна функція неологізмів полягає у відображенні рівня розвитку суспільства, базових цінностей, інтересів мовного колективу шляхом розвитку коннотативного значення лексичних одиниць [14, с. 102].

Отже, функції неологізмів характеризуються двоїстістю. З одного боку, вони наголошують на зв'язку з навколишнім світом та відображенні неологізмами дійсності, з іншого – демонструють невідривність нових слів від уже існуючих внутрішніх законів функціонування мови. Екстралінгвістичні фактори вимагають від неологізмів та новоутворень постійної мінливості, а лінгвістичні фактори визначають форми, закони та способи цих змін [13, с. 57-58].

РОЗДІЛ 2

ВИКОРИСТАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ

2.1. Неологізми XX-XXI століття та їх роль у сучасній мові

Процес створення нових слів, їх вживання у мові завжди цікавили вчених та дослідників мови. На сучасному етапі розвитку цивілізації можна говорити про безперервний потік неологізмів у зв'язку зі змінами реальності, навколишнього світу і соціуму в плані наростаючої взаємодії носіїв різних мов, технологій, що активно розвиваються, вимагають все більше і більше нових найменувань. А. Мартіне говорить про те, що «...мова змінюється під тиском зміни потреб комунікації у постійному конфлікті з економією зусиль, з одного боку, та з традицією – з іншого. Мовні зміни як процес можуть бути повністю осмислені лише за синхронічного розгляду динаміки мови» [16, с. 142].

У свою чергу, динамізм мови в усі часи був предметом спостереження та вивчення лінгвістів, більше того, виходячи із різноманіття нових слів у мові, що з'явилися останнім часом, особлива увага звертається на сучасні неологізми.

Мова є розвиненою, складною системою, що безперервно піддається змінам і трансформаціям. Будь-яку мовну систему можна порівняти з живим організмом, який з часом або еволюціонує, взаємодіючи з чужорідними подібними системами, або деградує, поступово зникаючи, відчуваючи вплив зовнішнього середовища. Кожна епоха розвитку людства вносить свої корективи у життя та розвиток мов, модернізуючи цим їх.

Факт, що до XIX століття зміна мовних норм сприймалося як прояв недалекого розуму і піддавалася глузуванням, але вже в XIX столітті суспільство стало байдужим до такого явища, а до кінця століття і зовсім феномен трансформації мови перестав бути чимось неприпустимим. Понад те, він став асоціюватися з творчим проявом при вираженні почуттів та думок. Надалі, в результаті прогресу суспільної та культурної сфер життя суспільства,

революційних процесів, приплив нових слів збільшувався в рази і ця дія стала розглядатися як абсолютно неминучий та звичайний процес.

Переходячи від історії та заглиблюючись у класифікацію неологізмів, варто відзначити, що дана лексична група диференціюється залежно від наступних критеріїв: мета створення нових слів; спосіб їх появи; умови створення.

Залежно від мети утворення нових слів неологізми поділяються на стилістичні та номінативні. Номінативні неологізми виконують відповідно номінативну функцію, тобто власними силами є назвами нових явищ чи понять, що виникають внаслідок розвитку соціуму та технічного прогресу. Варто зазначити, що базову частину номінативних неологізмів спочатку складає в основному вузькоспеціальна лексика, яка не має, як правило, синонімів, яка згодом стає загальноживаною (наприклад, «марсохід» або «ракетоносій», «мультикультуралізм» тощо). Щодо стилістичних неологізмів, то цей тип нових слів утворюється від уже існуючих і має синоніми, на відміну від номінативних [16, с. 144].

Цей тип неологізмів характеризується образністю, яка, з часом, втрачається, оскільки стилістичні неологізми, у принципі, як і номінативні, переходять у клас повсякденної лексики. Якщо розглядати неологізми з погляду способу їх появи, тоді їх можна розмежувати на семантичні і лексичні. У разі семантичних неологізмів їх освіта відбувається шляхом набуття іншого лексичного значення вже раніше відомих слів. У результаті утворюється багатозначність та розширення сфер вживання. Як приклад можна навести такий семантичний неологізм як «палітра» – у значенні «різноманітність чогось» [10, с. 63].

Лексичні неологізми виникають шляхом запозичень із іноземних мов або утворюються завдяки певним моделям. Наприклад, неологізм може виникнути через використання словотвірної моделі за допомогою приставок (проамериканський) або суфіксів (марсіани), за принципом словоскладання

(гідрокостюм). Неологізми поділяються на індивідуально-авторські і загальнономвні (що становлять більшість).

Якщо говорити про другу групу загальнономвних неологізмів, їх поява відбувається паралельно з виникненням нового явища чи предмета. Характерною рисою для загальнономвних неологізмів є узуальність, тобто повсякденне вживання подібних лексичних одиниць.

Неологізми першої групи створюються і вводяться в мовну систему конкретними авторами і переходять у розряд активної лексики. До індивідуально-авторських неологізмів близькі okazіоналізм або, як ще їх називають, okazіональні неологізми. Однією з їх особливостей є тісний зв'язок з контекстом, оскільки без тексту okazіоналізм або важко зрозуміти, або він просто втрачає свою експресивність [16, с. 145].

Згідно зі словником – довідником лінгвістичних термінів, okazіоналізм – (від лат. *occasionalis* – випадковий) – індивідуально-авторський неологізм, створений поетом або письменником згідно існуючих у мові непродуктивних словотвірних моделей і використовується виключно в умовах даного контексту, як лексичний засіб художньої виразності. Хоча, слід зазначити, що здатність до утворення такого виду слів притаманне не лише представникам творчої інтелігенції, а й звичайним людям [10, с. 64].

Одними з таких прикладів сучасних okazіоналізмів є слова няшність, сумка, прихватизація. Звичайно, хто є їх автором встановити досить складно, проте вони широко вживаються в мові, а для розмежування побутових та художньо-літературних okazіоналізмів, другі називаються індивідуально-стилістичними, які, у свою чергу, близькі до метафор. Іншими словами, індивідуально-стилістичні okazіоналізми створюються навмисно і фіксуються в письмовій мові, літературних працях, на відміну від побутових, які, як правило, виникають випадково в мовленні без будь-якої письмової фіксації. Але єдиною характерною рисою всіх okazіоналізмів є їх призначення – служити виразними засобами мови.

На думку Н.З. Котелової мовну сутність неологізмів можна розглядати згідно з кількома лінгвістичними теоріями: «психолінгвістичною», «денотативною», «структурною» «лексикографічною» та «конкретно-історичною» «стилістичною». За стилістичною теорією неологізми є стилістично-марковані слова з характерною новизною, яка є однією з його ознак і не є домінуючою властивістю неологізму. Відповідно до психолінгвістичної теорії, неологізм варто сприймати як одиницю мови, що раніше не зустрічалася в мові окремо взятого індивіда, інакше кажучи, головною рисою вважається індивідуальна новизна неологізму для конкретного представника, який говорить конкретною мовою і визначає «новизну» неологізму, спираючись на свій життєвий досвід [16, с. 146].

Говорячи про лексикографічну теорію, варто озвучити думку її прихильників: з їхньої точки зору неологізми являють собою відсутні в словнику лексичні одиниці. Чи доцільна така теорія для позначення неологізму – питання спірне, проте, у неї існує безліч прихильників на Заході.

Що стосується найпоширенішої денотативної теорії, то в цьому випадку під неологізмом розуміють слово, що означає новий предмет чи явище, тобто денотат. Але і в цій теорії не береться до уваги бажання індивідуума зробити свою мову виразною, іншими словами, прихильники цієї теорії не звертають увагу на внутрішньомовні імпульси, що провокують появу неологізмів. Виходячи з цього, неологізми не завжди передбачають нові поняття та реалії, отже, денотативна теорія має свої особливості.

Аналізуючи структурну теорію, відразу варто відзначити той факт, що вона має низку супротивників. За принципом цієї теорії неологізмом називаються слова, що мають новизну у всіх аспектах словотвору, тобто до неологізмів не можуть бути віднесені лексичні одиниці, утворені за моделлю раніше відомого слова. Таким чином, неологізми повинні вживатися рідко в мові середнього носія мови, тобто це має бути абсолютно нове і не співзвучне сло, яке не має аналогів, однокорінних та інших ознак спорідненості. Отже, однією з основних ознак неологізму має бути його унікальність [16, с. 147-148].

Загалом життєздатність цієї теорії можна поставити під сумнів. Відповідно до конкретно-історичної теорії, по-перше, неологізм є поняттям відносними і залежить від часу і дійсності, в якій він утворився і увійшов у вжиток, тобто неологізм, виникнувши, не повинен мати аналогів мовній системі попереднього періоду. По-друге, згідно з цією теорією, неологізм повинен мати свій мовний простір – сферу вживання. По-третє, нове слово може мати або нове значення (як семантичний неологізм), або нову форму (синонім), або мати сукупність першого і другого [10, с. 67].

Отже, конкретно-історична теорія Н.З. Котелової найбільш близька до істини: неологізмом є нове слово, запозичене або новостворене внаслідок зовнішніх факторів і спровоковане дійсністю, потребою, або сформоване за певними моделями похідні слова від раніше відомих. Для кожної епохи характерні свої неологізми. Якщо розглядати епоху ХХ століття, можна виділити ряд найважливіших подій, що відбулися цей період.

По-перше, у суспільстві відбувалися процеси зміни світогляду внаслідок змін у всіх сферах соціуму. Науково-технічний прогрес, як і певна кількість революцій та воїн, політичні трансформації не могли не знайти відображення в мовах, у плані появи нових понять та термінів. Автомобіль і телефон, літаки, радіо, телебачення, антибіотики, холодильники, комп'ютери та мікрокомп'ютери, інтернет та мобільні телефони – всі ці терміни були колись неологізмами, але на даний момент такими не є, тому що вони вже давно перейшли в розряд загальноживаної лексики.

Щодо характеристики ХХІ століття, то можна відзначити той факт, що зараз відбувається активне поповнення слів. Цей процес зумовлюється стрімким розвитком новітніх технологій, здійснення нових відкриттів та виявлення нових властивостей раніше відомих речовин. Звичайно, все це вимагає нових назв та новітньої термінології [10, с. 68].

Вендінг, гуглити, дрес-код, мерчендайзер, ксерокс, айпад, айфон, клінінг, ресепшн, фрик і так далі - все це поки що можна вважати неологізмами, але настане час і ці поняття перестануть бути такими. Тож слід зазначити, що

сучасна дійсність диктує свої правила, привносячи зміни як до самого соціуму, так і до його діяльності, і, відповідно, до мовних систем.

Таким чином, неологізми оновлюють і омолоджують мову, роблять її багатшою, допомагають носію тієї чи іншої мови більш точно виражати емоції та почуття. Процес поповнення мови неологізмами є постійним і нескінченним, бо якщо ми розвиваємося, то і наша мова розвивається разом з нами [16, с. 149].

2.2. Особливості сучасних неологізмів у контексті сучасних подій у світі

Для опису численних реалій сучасного життя, характеристики нових понять економіки, політики, науки журналістами нерідко використовуються нові, невідомі терміни, значення яких незрозумілі читачеві, оскільки вони позначають цілком нові поняття та явища. Невідомі терміни часто пояснюються авторами статей (надається авторський коментар). Такі терміни одночасно виконують не одну, а кілька функцій, схожих з функціями неологізмів [24, с. 299]:

1) використовуються як засіб для позначення нових понять та явищ – науково-пізнавальна функція;

2) виконують стилістичну функцію, оскільки несуть у собі ефект новизни, незвичайності читацького сприйняття.

Сьогодні, станом на 2023 рік у світі з'явилося багато неологізмів пов'язаних з військовими діями в Україні, серед найбільш вживаних наступні:

Аналоговнет – щось, вигадане в Росії;

Затридні – нереалістичні плани;

Хлопок – вибух у Росії, Білорусі чи на території, яку тимчасово контролюють окупанти;

Рашизм – злочинна шовіністична ідеологія "русского міра";

Рашисти (русня, рюзкі, свинособаки, чмоні) – російські військові, прихильники путіна;

За поребриком – у Росії [15];

Багато неологізмів походить від назв воєнної техніки. Звідси, наприклад, з'явилися такі слова, як джавелінити, барайктарити, відхаймарсити – боротися з ворогом, застосовуючи відповідну техніку. Сюди ж можна віднести назву "бандеромобіль" – будь-який автомобіль української армії. Самі військові, до речі, найчастіше автівки на "нулі" називають "корч". Адже служать вони недовго та використовуються на повну потужність [15].

Слово "нуль" – відносний неологізм, відомий ще з 2014-го року. Він, разом з синонімом "передок", означає лінію зіткнення з ворогом. Фактично – нуль кілометрів від фронту [24, с. 303].

2.3. Семантико-стилістична специфіка функціонування неологізмів у текстах інтернет-ресурсів

Лексика української мови перебуває у постійній динаміці. Поряд із старінням певних слів протікає процес поповнення лексичного складу української мови. Великий вплив на розширення словникового запасу надає розвиток мережі Інтернет, а як наслідок – утворення окремого пласта Інтернет-лексики. Інтернет як проміжна ланка в комунікативному ланцюзі призводить до вироблення нових форм та стилів взаємодії. З'являється Інтернет-етикет цілих спільнот.

Окремі мовні форми закріплюються та повторюються більшістю суб'єктів соціального спілкування у письмовій та усній формі. Створюються неофіційні словники. З'являється мережеве співтовариство, об'єднане спільними комунікативними цілями, інтересами та мовою. В українській лексикології утворилася низка традицій словотвору – це всілякі «злиття та поглинання», різноманітні скорочення і навіть з'явилася свого роду «митниця», яка адаптує слова запозичені з інших мов [26].

Виходячи з поставленої мети, було проведено вивчення лексичних неологізмів та неологізмів, утворених за префіксальною моделлю.

Розглянемо дані групи.

1. Лексичні неологізми.

У контенті сайтів зафіксовані випадки, коли словотворчі моделі мають ідентичну форму з словесними знаками, що вже існують у мові. У сучасній українській мові функціонують такі слова, як: аркада, санація, бонус, белівер, орк, орда, путлер, московія.

Найвідоміші сучасні неологізми:

«Ми пишаємося нашими героями- “кіборгами” – українськими військовими, які безстрашно захищали Донецький аеропорт» [26].

«Наші ЗСУ і добровольці - взірць для всього світу. Вони – боги війни, справжні нащадки козаків-характерників. Їх не лякають ні “нулі” – лінія зіткнення з ворогом, ні “передок” - перша лінія оборони війська, ні “зеленка” – лісосмуга чи будь-яка інша лісиста місцевість, де розташувались військові підрозділи» [26].

«А поруч є “Z-трофеї” — т. зв. трофеї російської окупаційної армії, яким стали вкрадені пральні машинки, телевізори, коштовні речі та нутелла. Дикунки є дикунки» [26].

2. Префіксальна модель неологізмів.

Сучасні дослідники відзначають префікс супер-, анти- як частовживані у текстах. Слід також згадати іншомовні префікси нано-, біо- та ін за допомогою яких утворюються неологізми.

Наведені вище приклади виявляють префіксальну модель неологізмів «нанофорум», «нанотехнологія», «наноіндустрія» отриману за допомогою префікса нано-, від. грец. nanos – карлик, означає «рівний однієї мільярдній частки одиниці, зазначеної у другій частині слова (для найменування одиниць фізичних величин). У цих прикладах друга частина неологізму представлена словами «форум», «світ», «технологія», «індустрія», що в сукупності представляє «сучасні, прогресивні технології останнього покоління».

Нове слово «біометричний» утворено за допомогою префікс біо-(від давньогрецького життя), що означає відношення до життя. Прикметник

характеризує нові паспорти, що містять вбудований чіп із двовимірною фотографією власника (біометрією особи) – новою технологією ідентифікації для закордонних паспортів та виїзних віз нового покоління.

Можна відзначити багатство неологізмів у мові контенту, що свідчить, по-перше, про широкий діапазон слів, що залучаються в сучасних журналістських текстах, по-друге, про мету різнобічно відобразити дійсність (в семантичному, стилістичному, образному та інших відношеннях).

Таким чином, дискурс інтернет-ресурсів є ефективним простором для мовної гри, а неологізми є засобом для її реалізації. Процес створення неологізмів та поповнення ними сучасної мови не завершено і здійснюється постійно.

РОЗДІЛ 3

ВИКОРИСТАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ В УКРАЇНІ

3.1. Роль словотвірних неологізмів у сучасних медіатекстах суспільно-політичного спрямування в Україні

Словотвірні неологізми у сучасних медіатекстах суспільно-політичного спрямування в Україні можуть мати нечітке визначення в українській мові.

У таких текстах часто зустрічаються сполучення слів, які створюються шляхом складання раніше невживаних слів або поєднання із зарубіжної лексики. Це може викликати складнощі в сприйнятті тексту для людей, які не мають досвіду у вивченні нових термінів або не знайомі з контекстом [16, с. 142].

Однак, на фоні збільшення кількості неологізмів у сучасних медіатекстах, також можна помітити зростання уваги до розвитку української мови та збереження її культурної спадщини. Багато видань та медіаорганізацій активно працюють над збільшенням обсягу матеріалів українською мовою, а також використанням точних та зрозумілих термінів. Важливо зберігати баланс між вживанням нових термінів та збереженням культурної спадщини.

Крім того, неологізми можуть бути створені не лише з метою розширення лексичного запасу мови, але й з метою зміни сприйняття певного явища чи ідеї у суспільстві. Наприклад, в Україні в останні роки виникло багато нових слів та термінів, пов'язаних з бойкотом російських товарів та послуг, як спосіб відмови від співпраці з Росією. Такі неологізми допомагають у зміні настанов нації та визначенні національної ідентичності.

Також потрібно звернути увагу на використання неологізмів у медіатекстах, які мають суспільно-політичну спрямованість. Від них часто залежить сприйняття важливих подій та ідеологій у суспільстві. Застосування нових слів та термінів може впливати на формування певної думки у громадськості, тому важливо дотримуватись об'єктивності у використанні слів.

Взагалі, розуміння та використання неологізмів у медіатекстах є важливим елементом розвитку мови, а також суспільства в цілому.

Неологізми можуть бути створені не тільки за допомогою утворення нових слів, але й шляхом переосмислення та зміни значення вже існуючих слів. Наприклад, в Україні в останні роки з'явилася популярна фраза "зрада" у відношенні політичних лідерів, яка раніше мала більш загальне значення. Таке переосмислення слів може бути зумовлено політичною ситуацією в країні та певними стереотипами у суспільстві [16, с. 143].

Неологізми в медіатекстах можуть також бути використані як засіб політичної пропаганди або маніпуляції громадською думкою. Наприклад, використання нових слів та термінів може допомогти у створенні певної концепції або образу, який можна спрямувати на підтримку чи протидію певній ідеї або політичній партії.

У сучасному світі медіатексти є одним із головних джерел інформації для людей. Тому важливо, щоб мова, використана у цих текстах, була доступною, зрозумілою та точною. Застосування неологізмів може бути корисним, але лише в тому випадку, якщо вони допомагають у збагаченні мови та точному вираженні певної ідеї. Однак, використання неправильно сформованих слів або термінів може призвести до нерозуміння та спотворення сенсу повідомлення. Тож важливо зберігати баланс між використанням стандартних слів та введенням нових термінів, що будуть сприяти розвитку мови та підвищенню рівня мовлення. Українська мова має великий потенціал для створення нових слів, оскільки є досить гнучкою та має багату історію розвитку. Втім, слід зазначити, що не кожне нове слово стає популярним та отримує широке вживання. Багато неологізмів використовуються в обмеженому колі фахівців, науковців або журналістів та не набувають масового вживання [16, с. 144-145].

На жаль, наразі немає точних статистичних даних щодо кількості та частоти вживання неологізмів у медіатекстах суспільно-політичного спрямування в Україні. Проте, можна зазначити, що такі слова часто

зустрічаються у мовленні політиків, журналістів, експертів та аналітиків у зв'язку з актуальними подіями.

Наприклад, під час Революції Гідності, яка відбувалась у 2013-2014 роках, було введено багато нових слів, таких як "євромайдан", "самооборона", "майданівець", "антихам", "беркутівець" тощо. Більшість з них мали певний ідентифікаційний характер та відображали особливості цього історичного періоду.

Крім того, слід зазначити, що використання нових слів може мати вплив на сприйняття тексту. Неологізми можуть створювати перешкоди для розуміння тексту, якщо вони не є зрозумілими або вживаються без відповідного контексту. Однак, з іншого боку, вживання нових слів може допомогти уникнути повторень та збагатити мовлення.

Наприклад, слово "мопед" вживається в сучасному медіатексті зі значенням "сучасний дрон-камікадзе, яким росіяни обстрілюють Україну". Однак, якщо використання цього слова не супроводжується поясненням або контекстом, це може ускладнити сприйняття тексту.

Використання неологізмів може відрізнитися в залежності від медіаформату. Наприклад, у новинах та репортажах більше використовують термінологію, що має точний та конкретний зміст, тоді як у коментарях та інтерв'ю можуть з'являтися більш емоційні та експресивні вислови, що містять неологізми.

Також важливим фактором є аудиторія, до якої звертається медіатекст. Наприклад, у політичних програмах телеканалів можна почути слова "деструктивна опозиція", "реформи в економіці", "корупційний скандал" тощо, тоді як у розважальних програмах використовуються більш легкі та доступні для розуміння терміни.

Під поняттям «воєнний дискурс» належить розуміти тип дискурсу, що відображає сферу соціально-політичного та культурного життя, психологічні та історичні процеси періоду війни.

Його репрезентують у воєнно-художній літературі, воєнній публіцистиці та воєнно-політичних матеріалах [20, с. 64]. Згідно з визначенням Ю. Дубрової, воєнний дискурс - це сукупність мовних творів, які створюються в межах військової сфери спілкування, що регламентується певними правилами, традиціями і досвідом та знаходить відображення у виборі мовних засобів [6, с. 138]. Проте воєнний дискурс націлений не тільки відображати життя війська, але й воєнні події та повсякденні реалії, предмети та явища.

Їх характеризують за допомогою засобів стилістики, неологізмів, мовної гри, евфемізмів, щоб уникнути негативних конотацій й пом'якшити розповіді, пов'язані з загибеллю людей, руйнуваннями інфраструктури, що притаманні дискурсу війни.

Одними з перших лексичних одиниць, що виникли під час російсько-української війни є затридні (нереалістичні плани), хлопок (вибухи у Росії, Білорусі чи на тимчасово окупованій території), пакети (тіла мертвих росіян) та словосполучка завести трактор (найнесподіваніший засіб для боротьби). Їх появу зафіксував «Словник сучасної української мови» [Телевіз служба новин]. Згодом почали з'являтися інші неологізми та фразеологічні сполучки на позначення рис людей, їх ставлення до певних ситуацій, об'єктів дійсності та процесів.

Розгляньмо декілька прикладів.

Термуха, мультикам, піксель - сучасний військовий одяг: *«Термобілизна — 100% покращить життя військових, адже хоч обстріли страшні, але дощ не менш страшний. Бо коли ти в окопі, в землі, цілодобово місиш грязюку, це погіршує життя. Тому термуха допоможе триматися, зігріє», — каже військовий Віталій», «Наші бійці носять мультикам, а не піксель. Це на замітку», — зазначили в підрозділі.» [22]*

Покемон, радійка - поширена зброя військових: *«Це були спеці – у кожного мінімум по 12 магазинів, у групі є "покемон" (кулемет Калашникова модернізований), "радійка" і ручний протитанковий гранатомет.» [22]*

Прихід - бойова дія: *«Ми всі полягали спати, і вже ми почули вибух: ми не чули вихід, ми вже почули прихід. І засвітилося. Впала на підлогу, потім*

поховалися в погріб. Ми навіть не зрозуміли, а чоловік відразу зрозумів, що воно в нас впало на город.» [22]

Передок - перша лінія оборони війська: *«Почалося з 2015 року, коли мені запропонував мій хрещений приїхати в Маріуполь, щоб там попрацювати. Як мені він тоді сказав, у медпункті потрібні люди, бо молодь вся хоче на передок, в гарнізоні нема кому працювати. Я поїхала подивитись.» [22]*

Зеленка - лісосмуга чи будь-яка інша лісиста територія, де розташувались військові підрозділи: *«За останні пару тижнів я двадцять рулонів по 50 метрів відіслав на фронт, адже на відкритих територіях, де так звана "зеленка" ще не пішла, можна неозброєним оком побачити бійців — сторони, що воюють, бачать один одного.» [22]*

Чмоня - російський військовий: *«Окупант, на якого неможливо дивитися без сміху, — це полонений чмоня, справжнє ім'я якого Андрій Рязанцев.» [22]*

Могилізація - мобілізація у Росії: *«Єдине, що хвилює, так це їх славнозвісна "могилізація" власного чоловічого населення.» [22]*

Мордор - Росія: *«Сили світла перемагатимуть пільму, а Україна долатиме мордор та сили темряви.» [22]*

У світі медіа неологізми стають все більш поширеними, оскільки це дозволяє мові розвиватися та адаптуватися до нових реалій. Використання неологізмів у медіатекстах допомагає зберегти мову на кшталт сучасних тенденцій та реалій, що забезпечує зрозумілість тексту для аудиторії та підвищує ефективність комунікації між автором та читачем [16, с. 147].

Отже, використання неологізмів у медіатекстах суспільно-політичного спрямування в Україні є поширеним явищем, яке може бути корисним для збагачення мови та точного вираження певної ідеї. Однак, необхідно пам'ятати про ризики використання нових слів, зокрема неправильного утворення та переосмислення вже існуючих слів. Також слід зберігати баланс між використанням стандартних слів та введенням нових термінів, що буде сприяти розвитку мови та підвищенню рівня мовлення в суспільстві.

3.2. Особливості українських неологізмів-запозичень з англійської мови

Українські неологізми, які походять з англійської мови, є досить поширеними в сучасному українському мовленні. Оскільки англійська мова є мовою світового спілкування та інтернаціоналізації, то багато словосполучень та термінів у сферах науки, технологій, бізнесу, культури та інших галузях запозичуються з англійської мови [21, с. 374].

Запозичення слів з інших мов є нормою для мовного розвитку, але важливо дотримуватися правил і норм української мови, щоб не порушувати її структуру та граматичні правила.

Особливості українських неологізмів з англійської мови можуть полягати у наступному:

1. Фонетичні та графічні зміни. Українська мова має свої особливості у вимові та написанні слів, тому при запозиченні слів з англійської мови часто відбуваються зміни в написанні та вимові, щоб адаптувати їх до української мови. Наприклад, слово "місія" в англійській мові пишеться як "mission", але в українській мові може мати варіанти написання "місія" або "міссія" [21, с. 375-376].

2. Адаптація граматики. Українська мова має свою граматичну структуру, тому при запозиченні слів з англійської мови можуть відбуватися зміни у синтаксисі та граматичних формах. Наприклад, слово "маркетинг" в англійській мові не має множинного числа, але в українській мові може мати різні форми в залежності від контексту, наприклад "маркетинги" або "маркетингові дослідження".

3. Семантичні зміни. Українські неологізми, що запозичуються з англійської, можуть мати інші значення. Наприклад, слово "стартап" в англійській мові використовується для опису нового бізнесу з інноваційними ідеями, а в українській мові може вживатися в більш широкому значенні, описуючи будь-який проект з новаторським підходом.

4. Варіанти перекладу. Для деяких неологізмів з англійської мови можуть існувати декілька варіантів перекладу на українську мову. Наприклад, слово "менеджмент" може перекладатися як "управління", "керівництво" або "менеджмент".

5. Вживання в різних стилях мовлення. Українські неологізми, що походять з англійської мови, можуть вживатися в різних стилях мовлення, таких як офіційний, науковий, публіцистичний, розмовний тощо.

Загалом, українські неологізми, які запозичуються з англійської мови, допомагають українській мові розширити свій словниковий запас та адаптуватися до нових реалій та тенденцій. Однак, важливо дотримуватися правил української мови та уникати перенесення англійської граматики та стилістики без необхідної адаптації до української мови.

Крім того, важливо враховувати, що вживання неологізмів з англійської мови може бути обмеженим до певних галузей діяльності, таких як технології, бізнес, наука, музика та інші, тому вони можуть бути менш поширеними в повсякденному мовленні.

Крім того, запозичення слів з інших мов може бути викликом для правильної транскрипції та транслітерації слів, а також для визначення їхньої частини мови та правильної спрягації та відмінювання [21, с. 377].

Українська мова активно взаємодіє з іншими мовами, а зокрема з англійською мовою, і це дозволяє їй розвиватися та адаптуватися до сучасних реалій. Але важливо не забувати про збереження та розвиток української мови, її багатства та різноманітності, і дотримуватися правил української граматики та стилістики.

Запозичення слів з англійської мови стало досить поширеним явищем в українській мові. Ось кілька прикладів неологізмів, які запозичені з англійської мови:

1. Селфі (selfie) – це фотографія, яку людина робить сама собі за допомогою мобільного телефону або іншої камери.

2. Стартап (startup) – це компанія, яка заснована з метою розробки та впровадження нових інноваційних продуктів чи послуг.

3. Інфлюенсер (influencer) – це особа, яка має значний вплив на своїх фоловерів у соціальних мережах і може рекламувати товари та послуги.

4. Бренд (brand) – це ім'я, символ чи логотип, який ідентифікує продукт або послугу.

5. Хакер (hacker) – це особа, яка володіє навичками комп'ютерної безпеки та може здійснювати кібератаки на різні системи та мережі.

6. Офлайн (offline) – це режим роботи, коли комп'ютер, мобільний телефон чи інші пристрої не з'єднані з Інтернетом.

7. Пост-правда (post-truth) – це поняття, яке означає, що об'єктивні факти мають менш значуще значення, ніж емоції та особисті переконання.

8. Лайк (like) – це оцінка, яку користувач ставить під певним постом у соціальній мережі, яка виражає його симпатії або визнання.

Запозичення з англійської мови часто викликає дискусії в українському суспільстві. Деякі люди вважають, що запозичення слів з інших мов порушує територіальну цілісність української мови та культури, тоді як інші вважають, що це нормальне явище, яке відображає міжнародний характер нашого світу та розвиток мови.

Важливо зазначити, що не всі запозичені слова стають популярними та отримують статус неологізмів. Багато запозичених слів навіть не застосовуються в повсякденному мовленні та залишаються в сфері спеціалізованого жаргону. Крім того, часто виникає потреба у створенні власних українських слів для опису нових явищ або технологій. У будь-якому випадку, запозичення слів з англійської мови є необхідним явищем у розвитку мови та культури, оскільки це дозволяє мові адаптуватись до нових реалій та відображати сучасний світ [21, с. 378].

Окремим аспектом запозичення слів з англійської є процес адаптації цих слів до української мови, який може включати зміну написання, вимови,

граматики та значення слів. Наприклад, українське слово "блогер" відповідає англійському "blogger", але має іншу форму слова та відтінок значення.

Крім того, запозичені слова можуть викликати проблеми у сприйнятті та розумінні мовлення, особливо для людей, які не володіють англійською мовою. Тому важливо не перебільшувати кількість запозичень та забезпечувати збереження української лексики та культури.

Для забезпечення належної адаптації слів з англійської мови до української мови використовуються різні методи, наприклад:

1. Транскрипція. Запозичені слова можуть бути передані українською мовою з використанням латинських літер та звуків, які відповідають англійській вимові. Наприклад, слово SMS (повідомлення).

2. Зміна написання. Деякі слова можуть бути змінені за допомогою відповідних законів української мови, наприклад, слово cheesecake («солодкий тарт, головним інгредієнтом якого є вершковий сир») має писатися як чизкейк, за правилом дев'ятки.

3. Зміна вимови. Деякі слова можуть бути вимовлені за правилами української мови, а не за правилами англійської мови. Наприклад, слово foundation (пожертвування коштів на заснування чого-небудь) в українській мові вимовляється як фундація.

4. Семантична адаптація. Слова можуть змінювати своє значення під час адаптації до української мови, наприклад, слово "спін-офф" в українській мові - це художній твір, що являє собою відгалудження від основного сюжету іншого твору, а в англійській - це побічний продукт.

5. Калькування. У деяких випадках, замість запозичення англійського слова, можна використати відповідний український варіант, який буде передавати те ж саме значення, наприклад, замість слова "маркетинг" можна використовувати слово "ринкові дослідження" [21, с. 379].

Важливо зберігати баланс між запозиченням слів з англійської та використанням власних українських слів, а також слід враховувати контекст та аудиторію, для якої мовлення призначене.

Іншим аспектом є вплив запозичень з англійської мови на українську мовну культуру та суспільство в цілому. Наприклад, вживання англійських слів може бути ознакою престижу та моди в деяких групах суспільства. Однак, це може також сприяти англійському мовному імперіалізму та зменшенню культурної різноманітності.

До того ж, слід звертати увагу на правопис та граматику запозичених слів, оскільки вони можуть відрізнятися від правил української мови.

Також важливо забезпечувати розуміння та сприйняття запозичених слів аудиторією. Якщо слова не є загальноживаними, то доцільніше використовувати відповідні українські терміни, щоб уникнути недорозумінь та зберегти читабельність тексту.

Загалом, запозичення слів з іншомовних джерел - це невід'ємна частина розвитку мови. Проте, слід дотримуватися певних правил та забезпечувати адаптацію запозичених слів до української мови, щоб забезпечити максимальну зрозумілість та чіткість мовлення.

Отже, запозичення слів з англійської мови має як позитивні, так і негативні наслідки для української мови та культури. Важливо зберігати баланс між використанням власних українських слів та запозиченням з інших мов, а також звертати увагу на те, як ці слова вживаються в мовленні та чи вони відповідають нормам української мови.

Українська мова активно використовує можливості запозичення слів з інших мов, зокрема з англійської. Це дозволяє розширювати словниковий запас та відтворювати нові поняття та явища, які не мають відповідних термінів українською мовою.

Проте, використання запозичених слів повинно бути обґрунтованим та здійснюватися з дотриманням певних правил, щоб уникнути недорозумінь та зберегти якість мовлення. До таких правил входять адаптація слів до української мови, узгодження їх з правилами правопису та граматики, а також використання слів з урахуванням їх розповсюженості та зрозумілості серед аудиторії.

Правильне та обґрунтоване використання запозичених слів сприяє розвитку української мови та відповідає потребам сучасного суспільства [21, с. 380].

Також можна зазначити, що використання запозичених слів з англійської мови українською має свої переваги та недоліки. З одного боку, це дозволяє швидко та ефективно передати нову інформацію та відобразити нові явища, що сприяє розвитку культури та науки. З іншого боку, такий розвиток може призвести до збіднення власного словника та втрати національної ідентичності.

Однак, дотримання правил та обґрунтоване використання запозичених слів можуть забезпечити баланс між передачею нової інформації та збереженням культурних та національних цінностей. Запозичення слів з англійської мови в українську є актуальним та необхідним явищем в сучасному світі.

Окрім того, запозичення слів з англійської мови може викликати непорозуміння та незручності для людей, які не володіють цією мовою. Тому важливо бути уважним та обережним у використанні запозичених слів, особливо в офіційних документах та комунікації з громадськістю [21, с. 381-382].

Тож, запозичення слів з англійської мови є необхідним та корисним явищем в сучасній українській мові, але його необхідно розуміти та використовувати з обережністю та розумінням. Важливо зберігати баланс між збереженням культурної та мовної спадщини та розвитком мови для передачі нової інформації та відображення сучасного світу.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. На підставі проведеного аналізу наукової літератури – встановлено, що неологізми – це регулярно відтворювані одиниці мови, які ще мають відтінок новизни. Локальний критерій (мовний простір) визначає сферу функціонування нових слів у системі мови. Термін «нові слова» трактується лінгвістами по-різному. Цей термін поєднує індивідуально-авторські слова, нові терміни та слова, які отримують широке вживання. При віднесенні слова до неологізмів дослідники враховують хронологічний, локальний, психолінгвістичний критерії, а також соціальну значущість реалій, що позначаються словом, і лексикографічну фіксацію або нефіксацію слова.

2. В ході опрацювання теоретичного матеріалу – було встановлено, що поняття нового слова з погляду психолінгвістичної неології набагато ширше поняття неологізму. Воно включає всі лексичні одиниці просторово-часової осі (застарілі – архаїзми, історизми; актуальна лексика – професіоналізми, терміни; неологізми – нещодавно з'явилися в мовній системі слова), які не відомі, не знайомі, не зрозумілі окремо взятій людині. Зазначимо також, що «включення нових слів до індивідуального лексикону відбувається протягом усього життя людини в соціумі паралельно із засвоєнням нових знань». Таким чином, новизна є індивідуально суб'єктивним критерієм оцінки нового слова, що проявляється на рівні особистісного сприйняття та оформляється у «відчутті новизни».

3. Екстралінгвістична функція неологізмів полягає у відображенні стану суспільства та суспільної свідомості, соціальних потреб, появи нових реалій у конкретно взятий відрізок часу. Виникнення неологізмів з цією функцією пов'язане з появою вузькоспеціальних термінів, що відображають зміни у технологічному, науковому, економічному стані суспільства.

4. У світі медіа неологізми стають все більш поширеними, оскільки це дозволяє мові розвиватися та адаптуватися до нових реалій. Використання неологізмів у медіатекстах суспільно-політичного спрямування в Україні є

поширеним явищем, яке може бути корисним для збагачення мови та точного вираження певної ідеї.

5. Лексика української мови перебуває у постійній динаміці. Поряд із старінням певних слів протікає процес поповнення лексичного складу української мови. Великий вплив на розширення словникового запасу надає розвиток мережі інтернет, а як наслідок – утворення окремого пласта інтернет-лексики. Інтернет як проміжна ланка в комунікативному ланцюзі призводить до вироблення нових форм та стилів взаємодії. З'являється Інтернет-етикет цілих спільнот.

6. Проведений аналіз показує, що для текстів українських інтернет-ресурсів властива висока концентрація неологізмів, особливо їх кількість зросла від початку повномасштабної війни в Україні. Від моменту початку бойових дій на матеріалах сучасних українських ітернет-ресурсів зросла кількість неологізмів пов'язаних з військовими діями подвигами ЗСУ та міжнародною підтримкою.

7. На фоні збільшення кількості неологізмів у сучасних медіатекстах, також можна помітити зростання уваги до розвитку української мови та збереження її культурної спадщини. Багато видань та медіаорганізацій активно працюють над збільшенням обсягу матеріалів українською мовою, а також використанням точних та зрозумілих термінів. Важливо зберігати баланс між вживанням нових термінів та збереженням культурної спадщини.

В результаті дослідження ми дійшли висновку, що неологізми - це необхідне явище в рамках сучасного життя суспільства, але з іншого боку, їх слід вживати вдумливо і там, де це дійсно доречно.

Перспективою дослідження може стати подальше вивчення неологізмів на підставі більшого корпусу одиниць і двомовного матеріалу, оскільки через обмеження обсягу роботи було проаналізовано тільки одне джерело такого типу, а саме сайт suspilne.media.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борис Д. П. Проблема неоднозначності поняття «неологізм» крізь призму лінгвофілософської теорії. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки»*. Мовознавство. 2015. № 3. С. 54-61.
2. Вакарюк Л. О. Український словотвір у термінах. Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 260 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) /уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2015. 1728 с.
4. Гладка В. А. Поняття «неологізм» у світлі сучасних лінгвістичних парадигм. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна*. 2009. Вип. 11. С. 170–177.
Грінченка – Київ, 2021. 224 с.
5. Дзюбіна О. Проблематика визначення терміна «неологізм» (на матеріалі англійської мови) // *Філологічний дискурс: 36. наук. праць*. 2017. Вип. 6. С. 221-228.
6. Єлісеєва С.В. Концептуальна метафора у воєнному дискурсі та її переклад, *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019 № 38 том 1. С. 138-140.
7. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: Стилістика та культура мови / С.Я. Єрмоленко. – К.:Довіра, 1999. – 413 с.
8. Колоїз Ж.В. Українська неологія: здобутки та перспективи. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Філологія. Мовознавство*. 2019. Т. 105. Вип. 92. С. 57–62.
9. Косович О. В. До питання про суть неологізму в сучасній лінгвістиці / О. В. Косович // *Записки з романо-германської філології*. 2012. Вип. 2. С. 71-79.
10. Ктитарова Н. К. Загальне мовознавство. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дніпродзержинськ : Дніпродзержинський державний технічний університет, 2009. 144 с.

11. Ладоня К. Ю. Неологізми в українськомовному сегменті соціальної мережі «Facebook». Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія (03 Гуманітарні науки). Київський університет імені Бориса
12. Мацько Л. Стилїстика української мови: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів/ Любов Мацько, Олеся Сидоренко, Оксана Мацько; Ред. Л. І. Мацько,. К.: Вища школа, 2013. 461 с.
13. Мейзерська І. В. Корпусний підхід у сучасній лінгвістиці: перспективи і можливості застосування. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету*. Філологія, педагогіка, психологія. 2014. Вип. 28. С. 53–58.
14. Новікова Є. Б. Неологізм, okazіоналізм, потенційне слово: проблеми розмежування. *Лінгвістичні дослідження*. 2017. Вип. 45. С. 97–102.
15. Новітні сленгізми-неологізми – мовне віддзеркалення війни. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3490258-novitni-slengizmineologizmi-movne-viddzerkalenna-vijni.html> (Дата звернення: 31.03.2023).
16. Підкамінна Л. В. Механізми неологізації лексичного складу сучасної української літературної мови. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 8 : Філологічні науки (мовознавство і літературознавство). 2021. Вип. 5. С. 142–147.
17. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін. ; за ред. О. Д. Пономарева. 4-те видання. К. : Либідь, 2008. 488 с.
18. Пустовіт Л. О., Клименко Н. Ф. Okazіоналізм. Українська мова. Енциклопедія. Київ, 2007. С. 451-452.
19. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля - Київ, 2006. 716 с.
20. Стаднік І. О. Лінгвістична відповідність понять "воєнний" дискурс vs "військовий" дискурс. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV (22), Issue: 99, 2016. С. 63-66.

21. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія / О. А. Стишов. К.: Вид. центр КНЛУ, 2013. 392 с.
22. Суспільне. Новини <https://suspilne.media>
23. Ткачук Ольга. Неологізми в мові українських засобів масової інформації 90-х років ХХ –початку ХХІ ст. Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.03. Київ, 2011. 315 с.
24. Турчак О. М. Поняття «неологізм» у мовознавчій літературі та його мовленнєва реалізація в українських періодичних виданнях кінця ХХ століття. *Вісник дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «філологічні науки»*. 2022. № 2 (6). С. 299–305.
25. Українська мова : енциклопедія / В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. К. : Просвіта, 2020. 431 с.
26. 10 неологізмів, які породила війна росії проти України. URL : <https://osvitoria.media/experience/10-neologizmiv-yaki-porodyla-vijna-rosiyi-proty-ukrayiny/> (Дата звернення: 31.03.2023).